

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет технологій та сфери обслуговування
Кафедра готельно-ресторанної справи

Затверджено

Вченою радою ХДУ
Протокол № 5 від 22.04.2017 р.

Якимчук Д.М.

**ІСТОРІЯ НАУКИ (ТЕХНІКИ)
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до виконання самостійних робіт**

для студентів IV курсу

напряму підготовки 6.140101 Готельно-ресторанна справа

**Херсон
2017**

Історія науки (техніки): методичні рекомендації до виконання самостійних робіт для студентів IV курсу напряму підготовки 6.140101 “Готельно-ресторанна справа”.

Укладач: Якимчук Д.М. – кандидат технічних наук, доцент кафедри готельно-ресторанної справи Херсонського державного університету

Рецензенти: Чепок Р.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри професійної освіти Херсонського державного університету

Артеменко М.П. – кандидат технічних наук, доцент кафедри дизайну Херсонського національного технічного університету

Рекомендовано до друку Вченою радою ХДУ

Протокол № 5 від 22.12 2017 р.

Схвалено науково-методичною радою ХДУ

Протокол № 2 від 16.12 2017 р.

Розглянуто на засіданні НМР

факультету технологій та сфери обслуговування

Протокол № 1 від 09.09 2017 р.

Обговорено на засіданні кафедри готельно-ресторанної справи

Протокол № 2 від 01.09 2017 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. САМОСТІЙНА РОБОТА №1. Наукова революція в природознавстві XVII ст.	5
2. САМОСТІЙНА РОБОТА №2. Науково-технічна революція. Сучасний етап розвитку науки і техніки	6
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТІВ	8
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ	14
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	19

ВСТУП

Навчальна дисципліна “Історія науки (техніки)” передбачає набуття теоретичних і практичних навичок самостійного вирішення питань, пов'язаних із закономірностями розвитку науки і техніки як унікального історико-культурного феномену.

Методичні рекомендації до виконання самостійних робіт сприяють формуванню ґрунтовних знань та вмінь щодо історії науки (техніки) та самостійного вирішення студентами практичних завдань в цій галузі.

В результаті виконання самостійних робіт студенти оволодівають знаннями з основ наукової революції в природознавстві XVII ст. і науково-технічної революції на сучасному етапі становлення людства.

Розроблені методичні рекомендації до виконання самостійних робіт забезпечують набуття наступних компетенцій: здатність використовувати професійні знання й практичні навички для вирішення практичних завдань з історії науки (техніки); здатність використовувати новітні інформаційні технології; здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у галузях професійної діяльності.

Самостійно опрацьований навчальний матеріал забезпечує отримання ґрунтовних знань з сучасних аспектів становлення історії науки та техніки, як невід'ємної складової розвитку людства.

САМОСТІЙНА РОБОТА №1

Наукова революція в природознавстві XVII ст.

Мета роботи: вивчення особливостей наукової революції в природознавстві XVII ст.:

- сутність, визначальні ознаки та періодизація революції у природознавстві;
- характеристика етапів наукової революції XVII ст.;
- доробок учених в галузі астрономії, механіки, математики, фізики, оптики, хімії, медицини;
- історичне значення революції у природознавстві XVII ст.

Тематичні повідомлення

1. Передумови наукової революції, її визначальні ознаки.
2. Основні етапи наукової революції та їхня характеристика.
3. Наукова діяльність М. Коперника та її значення.
4. Наукові погляди Т. Браге.
5. Й. Кеплер і закони руху планет.
6. Механіка Г. Галілея.
7. Р. Декарт – вчений-філософ.
8. Г. Лейбніц як популяризатор наукових знань у Європі.
9. Наука в житті Б. Паскаля.
10. Наукові досягнення І. Ньютона.
11. Провідні університети західної Європи.
12. Діяльність Острозької колегії.
13. Києво-Могилянська колегія XVII ст.
14. Книгодрукування в Україні.
15. Основні технічні досягнення XVII ст.
16. Зростання ролі університетської освіти в Європі.
17. Виникнення перших наукових академій в світі.

18. Виникнення перших коледжів в США.

Перелік рекомендованої літератури: 4-8, 14, 15, 17, 19, 20, 25-28.

САМОСТІЙНА РОБОТА №2

Науково-технічна революція. Сучасний етап розвитку науки і техніки

Мета роботи: вивчення особливостей науково-технічної революції на сучасному етапі розвитку науки і техніки:

- поняття науково-технічної революції, її сутність і періодизація;
- тенденції розвитку науки і техніки у XXI ст.;
- наука і техніка в умовах глобалізації;
- людина в інформаційному суспільстві.

Тематичні повідомлення

1. Характеристика періодів науково-технічної революції на сучасному етапі.
2. Вимоги до фахівців інформаційного суспільства.
3. Інформаційні технології.
4. Використання атомної енергетики.
5. Розвиток генетики у XX ст.
6. Мілітаризація науки.
7. Використання лазера.
8. Освоєння космосу та космічна техніка.
9. Інтернет та його вплив на суспільство.
10. Розвиток робототехніки.
11. Автоматизація виробництва і створення промислових роботів.
12. Альтернативні джерела енергії.
13. Нанореволюція.
14. Кібернетика.

15. Процес інтеграції наук.
16. Інформаційна революція.
17. Наслідки взаємодії людини і комп'ютера.
18. Зміна психологічного портрету суспільства.
19. Основні напрями розвитку наукових досліджень у ХХІ ст.
20. Наука і техніка в духовно-культурному житті суспільства.
21. Екологічні наслідки розвитку науки і техніки.
22. Головні досягнення НАН України.
23. Зміна цінностей у суспільстві.
24. Поява нової генерації науковців.
25. Позитивні та негативні наслідки використання досягнень науки і техніки.

Перелік рекомендованої літератури: 9-12, 16-19, 25-28.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РЕФЕРАТІВ

Формат паперу – А4.

Розміри полів: лівого – 30 мм, правого – 10 мм, верхнього – 20 мм, нижнього – 20 мм від відповідних країв аркуша. Поля не відокремлюються лінією, сторінки не обводять рамкою.

Шрифт: Times New Roman розміром 14 pt з полуторним інтервалом.

Нумерація сторінок: сторінки реферату нумеруються арабськими цифрами. Титульна частина (титульний аркуш) і сторінки завдання включаються в загальну нумерацію сторінок, але номери сторінок не ставляться. На наступних сторінках номери сторінок ставлять у верхньому правому куті сторінки на відстані 10 мм від верхнього краю аркуша.

Нумерація та назва розділів та підрозділів друкуються жирним шрифтом. Після їх назви пропускається один пустий рядок.

Текст реферату поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти. Розділи є першим шаблоном структурного розподілу, позначаються номером (арабською цифрою із крапкою). У тексті заголовків розділу друкуються великими літерами жирним шрифтом і вирівнюються за центром. Переносити слова в заголовках не дозволяється. Крапку вкінці заголовка не ставлять. Кожен розділ починають із нового аркуша. Після їх назви пропускається один пустий рядок.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається із номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу також ставиться крапка, наприклад: “2.3.” (третій підрозділ другого розділу). Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) жирним шрифтом після номера з абзацного відступу. Крапку вкінці заголовка не ставлять. Після їх назви пропускається один пустий рядок.

Пункти, підпункти позначаються також арабськими цифрами із крапкою, починаючи зі старших структурних елементів, їм надається заголовок, що

виконується маленькими літерами (крім першої великої) жирним шрифтом, і починається з абзацу в розрядці у підбір до тексту.

Між назвами розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів наводиться преамбула (від лат. *preambulus* – той, що передує, вступна частина).

Рисунки. При створенні рисунка можна застосовувати будь-які засоби, але у документі він повинен мати “Формат-Положение-В тексте”. Підписи під рисунками слід робити жирними рядковими літерами розміром 14 пт, вирівнювати за центром. Рисунки нумеруються арабськими цифрами відповідно до посилання в тексті та номеру розділу та підрозділу (Наприклад: “Рис. 1.2.1. {підпис рисунка}”). Звернення до рисунку у тексті – “... показано на рисунку {номер}”.

Таблиці. Назви таблиць – Times New Roman, шрифт, 14 пт. Таблиця по можливості розташовується за всією шириною сторінки. На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово “Таблиця” у тексті пишуть цілком, якщо таблиця не має номеру, і скорочено - якщо має номер, наприклад: “...у табл. 1.2”. У повторних посиланнях на таблиці й ілюстрації варто вказувати скорочено слово “дивися”, наприклад, “див. табл. 1.2”. Таблиці повинні нумеруватися в межах розділу арабськими цифрами. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділених крапкою, наприклад: “Таблиця 2.4” – четверта таблиця другого розділу. Якщо в записах тільки одна таблиця, то її не нумерують.

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують арабськими цифрами в межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, розділених крапкою. Номер ставиться з правої сторони листа на рівні нижнього рядка формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) – перша формула третього розділу. Посилання на формулу вказують порядковим номером формули в круглих дужках, наприклад “... у формулі (2.1)”.

Кожну формулу записують з нового рядка, симетрично до тексту. Між формулою і текстом пропускають один рядок.

Умовні буквені позначення (символи) в формулі повинні бути однаковими

в тексті і в формулі. Їх пояснення наводять після першого використання в тексті або зразу ж під формулою. Для цього після формули ставлять кому і записують пояснення до кожного символу з нового рядка в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі, розділяючи крапкою з комою. Перший рядок повинен починатися з абзацу із слова “де” і без будь-якого знака після нього.

Розмірність одного й того ж параметра в межах документа повинна бути однаковою.

Якщо формула займає кілька рядків, то вона повинна бути розірвана тільки на математичних знаках: додавання “+”, віднімання “-”, множення “×”, ділення “:” та ін., які повторюють на початку наступного рядка. Формула є частиною речення, тому до неї застосовують такі ж правила граматики, як і до інших членів речення. Якщо формула знаходиться в кінці речення, то після неї ставлять крапку. Формули, які ідуть одна за одною і не розділені текстом, розділяють комою.

Для набору формул використовують вбудований у Word редактор формул, застосовуючи:

Стилі:

Times New Roman, звичайний - Текст (українською, російською), Функція, Числа;

Times New Roman, <i>курсив</i>	- Переменная;
Times New Roman, жирный	- Матрица-вектор;
Symbol	- Символ.
Symbol,	- Стр. греческие, Пр. греческие.

Розміри:

звичайний – 14 пт.; великий індекс – 10 пт.; дрібний індекс – 7 пт.;

великий символ – 20 пт.; дрібний символ – 10 пт.

Всі символи у тексті повинні бути створені за допомогою редактора формул, починаючи з одного символу на формулу. Не дозволяється вставка символів з інших шрифтів крім Times New Roman.

Приклад оформлення формули:

$$\frac{AB}{BC} = \frac{BC}{AC}, \quad (1)$$

де AB – вихідний відрізок в пропорції золотого перетину;
 BC , AC – частини відрізка AB .

Додатки оформляють як продовження реферату на наступних його сторінках або у вигляді окремої частини, розташовуючи їх у порядку появи посилань у тексті. Кожен додаток варто починати з нового листа з вказівкою в правому верхньому куті слова “**ДОДАТОК __**” і великої літери української абетки, за винятком літер Г, Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, **ДОДАТОК А**, **ДОДАТОК В** і т.д. Далі слідкує тематичний заголовок, що вирівнюється за центром.

Текст кожного додатка при необхідності може бути розділений на підрозділи і пункти, нумеровані арабськими цифрами в межах кожного додатка. Перед кожним номером ставлять позначення додатку (літеру) і крапку, наприклад А.2 – другий розділ додатка А; В.2.3. що означає третій пункт другого підрозділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці, формули нумерують в межах кожного додатка, наприклад: “Рис. Б.2” (другий рисунок додатка Б); “Табл. Б.1” (перша таблиця додатка Б).

Приклади оформлення бібліографічного опису джерел

Книги

1. Матяш І.Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині / І. Матяш, Ю. Мушка. – К. : Києво-Могилян. акад., 2005. – 397 с.

Багатотомний документ

1. Історія Національної академії наук України, 1941-1945 / [упоряд. Л.М. Яременко та ін.]. – К. : Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського, 2007. – (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки – 2007. – 573 с.

2. Кучерявенко Н.П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н.П. Кучерявенко. – Х. Право, 2002. – Т. 4: Косвенные налоги. – 2007. – 534 с.

Матеріали конференцій, з'їздів

1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників [“Молодь України і аграрна реформа”], (Харків, 11-13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва, 2000. – 167 с.

2. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. праць / наук. ред. В.І. Моссаковський. – Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. – 215 с.

Словники

1. Тимошенко З.І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З.І. Тимошенко, О.І. Тимошенко. – К. : Європ. ун-т, 2007. – 57 с.

Стандарти

1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. – [Чинний від 2006-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України 2006. – IV, 231 с. – (Національний стандарт України).

2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 – ДСТУ ISO 6107-9:2004. – [Чинний від 2005-04-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2006. – 181 с. – (Національні стандарти України).

3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірювального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. – [Чинний від 2007-01-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – IV, 18 с. – (Національний стандарт України).

Каталоги

1. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И.В.,

Павлюкова В.А. ; ред. Иванов В.Л.]. – Львов : НТЦ “Леонорм-стандарт”, 2006. – (Серия “Нормативная база предприятия”). Т. 5. – 2007. – 264 с. Т. 6. – 2007. – 277 с.

2. Горницкая И.П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И.П., Ткачук Л.П. – Донецк : Лебедь, 2005. – 228 с

Дисертації

1. Петров П.П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. – К., 2005. – 276 с.

Автореферати дисертацій

1. Новосад І.Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 “Технологія машинобудування” / І.Я. Новосад. – Тернопіль, 2007. – 20 с.

Патенти

1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК7 Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. – № 2000131736/09 ; заявл. 18.12.00 ; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.).

Частина книги, періодичного, продовжуваного видання

1. Валькман Ю.Р. Моделирование НЕ-факторов – основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю.Р. Валькман, В.С. Быков, А.Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. – 2007. – № 1. – С. 39 – 61.

Електронні ресурси

1. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. “Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л.Й. Костенко, А.О. Чекмарьов, А.Г. Бровкін, І.А. Павлуша // Бібліотечний вісник – 2003. – № 4. – С. 43. – Режим доступу до журн. : <http://www.nbu.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm>.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Яку роль в сучасному світі відіграють наука і техніка?

- а) головну;
- б) додаткову;
- в) другорядну;
- г) остаточну.

2. Чи завжди наука і техніка відігравали важливу роль в житті суспільства?

- а) не завжди;
- б) завжди;
- в) інколи;
- г) в основному.

3. Що зробили араби, коли захопили Олександрію?

- а) побудували Олександрійську бібліотеку;
- б) відновили Олександрійську бібліотеку;
- в) спалили Олександрійську бібліотеку;
- г) побудували Олександрійську школу.

4. Коли розпочалась епоха Відродження?

- а) на початку XV ст.;
- б) на початку XVI ст.;
- в) в кінці XVI ст.;
- г) на початку XVII ст.

5. В яку епоху прийшло розуміння ролі науки в житті людства?

- а) Середньовіччя;
- б) Античності;
- в) Відродження;
- г) Сучасності.

6. Яким було перше досягнення нової науки?

- а) відкриття пороху;

- б) відкриття законів всесвітнього тяжіння;
- в) винайдення зброї;
- г) відкриття законів механіки.

7. Чи підтримувала держава науку в епоху Відродження?

- а) підтримувала на достатньому рівні;
- б) підтримувала на недостатньому рівні;
- в) майже не підтримувала;
- г) не підтримувала взагалі.

8. Які види підтримки отримувала наука від держави в епоху Відродження?

- а) фінансову;
- б) організаційну;
- в) культурну;
- г) релігійну.

9. Яке суспільство виникло вслід за індустріальним?

- а) технотронне;
- б) техногенне;
- в) технічне;
- г) постіндустріальне.

10. На які два основні періоди можна розділити історію людства?

- а) класичне та технотронне;
- б) традиційне та індустріальне;
- в) культурне та релігійне;
- г) релігійне та технотронне.

11. Роль техніки в історії людства вивчається у рамках групи соціологічних теорій, які носять загальну назву:

- а) дифузійнізм;
- б) позитивізм;
- в) класицизм;
- г) неологізм.

12. Які стародавні відкриття породили серію завоювань інших держав?

- а) культурні;
- б) релігійні;
- в) географічні;
- г) військові.

13. Яку ще іншу назву має доба Античності?

- а) класична епоха;
- б) натурфілософія;
- в) давня наука;
- г) класицизм.

14. Вкажіть період існування Класичної епохи:

- а) 1100 р. до н.е. – 300 р. н.е.;
- б) 1000 р. до н.е. – 400 р. н.е.;
- в) 900 р. до н.е. – 500 р. н.е.;
- г) 800 р. до н.е. – 600 р. н.е.

15. Яка інша назва Натурфілософії?

- а) філософія природи;
- б) філософія краси;
- в) філософія природи;
- г) філософія людини.

16. Яким етапом розвитку грецької філософії є Натурфілософія?

- а) четвертим;
- б) третім;
- в) другим;
- г) першим.

17. Середньовіччя – це:

- а) період Азіатської історії;
- б) період Європейської історії;
- в) період Арабської;
- г) період Ісламської.

18. На які етапи поділяється Доба Середньовіччя?

- а) раннє Середньовіччя;
- б) Середньовіччя;
- в) пізнє Середньовіччя;
- г) давнє Середньовіччя.

19. З якого століття починається доба Середньовіччя?

- а) 3 ст. н.е.;
- б) 4 ст. н.е.;
- в) 5 ст. н.е.;
- г) 6 ст. н.е.

20. З якої події розпочинається доба раннього Середньовіччя в Європі?

- а) завоювання Західної Європи варварами;
- б) винайдення пороху;
- в) захоплення узбережжя Європи фінікійцями;
- г) побудови великого флоту європейцями.

21. До китайських винаходів відносять:

- а) порох;
- б) катапульта;
- в) фарфор;
- г) компас.

22. Який найвідоміший вчений та винахідник епохи Відродження?

- а) Магеллан;
- б) Христофор Колумб;
- в) Васко да Гама;
- г) Леонардо да Вінчі.

23. Яка епоха стала початком книгодрукування в Європі?

- а) Античність;
- б) Ренесанс;
- в) Середньовіччя;
- г) Сучасність.

24. Яке основне значення епохи Відродження?

- а) розвиток мистецтва;
- б) розвиток науки і техніки;
- в) розвиток культури;
- г) занепад класичної науки.

25. Як на Вашу думку вплинула епоха Відродження на наступні покоління?

- а) переосмислення уявлень про природу;
- б) бурхливий розвиток науки і техніки;
- в) стрімкий ріст нововведень в усіх сферах життя;
- г) єднання з природою.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Аллаби М. Энциклопедия изобретений и открытий: От колеса до коллайдера / М. Аллаби, Э. Бир, Д. Клак / Перевод с английского А. Гришин, Е. Кац, М. Лукьянова. – М. : “Издательская группа “Азбука-Аттикус”, 2012. – 495 с.
2. Аптекарь М.Д. История инженерной деятельности / М.Д. Аптекарь, С. К. Рамазанов, Г.Е. Фрегер. – К. : Аристей, 2003. – 568 с.
3. Бернал Д. Наука в истории общества / Д. Бернал. – М. : Изд-во иностр. лит-ры, 1996. – 735 с.
4. Бесов Л.М. Історія суспільства. – 3-є вид., переробл. і доп. / Л.М. Бесов. – Х. : НТУ“ХП”, 2010 – 276 с.
5. Вергунов В.А. Нариси історії аграрної науки, освіти та техніки / В.А. Вергунов. – К. : Аграрна наука, 2006. – 492 с.
6. Онопрієнко В.І. Історія української науки. Курс лекцій / В.І. Онопрієнко, В.Г. Ткаченко. – К. : Варта, 2010. – 652 с.
7. Огурцов А.П. Історія світової науки і техніки: Навчальний посібник. – 2-е вид., перероблене / А.П. Огурцов, Л.М. Мамаєв, В.В. Заліщук, С.Х. Авраменко, В.А. Зінченко. – К. : Варта, 2000. – 664 с.
8. Поликарпов В.С. История науки и техники: Учебное пособие для студентов вузов / В.С. Поликарпов. – Ростов-на-Дону : “Феникс”, 1998. – 352 с.

Додаткова література

9. Павленко Ю.В. Природознавство в Україні до початку ХХ ст. в історичному, культурному та освітньому контекстах / Ю. В. Павленко, С.П. Руда, С.А. Хорошева, Ю.О. Храмов. – К. : Академперіодика, 2001. – 420 с.
10. Храмов Ю.О. Фізика. Історія фундаментальних ідей, теорій та відкриттів / Ю.О. Храмов. – К. : Фенікс, 2012. – 816 с.
11. Сухотеріна Л.І. Внесок вчених в розвиток технічних наук в Україні в 30-х роках ХХ ст. : монографія / Л.І. Сухотеріна. – Одеса: Астро Принт, 1999. – 268 с.

12. Бібліографічні посилання. Загальні положення та правила складання : ДСТУ 8302-9:2015. – [Чинний від 20015-04-01]. – К. : ДП “УкрДНЦ”, 2016. – 17 с. – (Національні стандарти України).

Інтернет-видання

13. <http://kbp.aero/ru/passenger-services/>

14. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Science/Zapar/01.php

15. <http://www.istex.ru/>

16. <http://tainy.info/tag/istoriya-texniki/>

17. <http://mechanika.dondu.lg.ua/ru/interesno-znat/istoriya-texniki-i-texnologii-tomp>

18. <http://www.sci.aha.ru/ALL/g3.htm>

19. <http://n-t.ru/tp/it/>

20. <http://textbooks.net.ua/content/view/5243/45/>

